

hans Ord; i alt Fald forstod jeg det ikke ret — men jeg tror i hvert Fald ikke, at den Fare har saa meget paa sig. Det ærede Medlem kom frem med en Del Oplysninger ovre fra lollandske Kommuner. Jeg tror nu ikke, at disse Oplysninger vilde kunne holde Stik i alle Tilfælde, men det faar staa hen. Under alle Omstændigheder er der ingen Fare for, at de fattige i nogen større Grad ville tyrannisere de rige. Jeg tror det ikke, ogsaa af den Grund, at den almindelige Befolkning ikke er indrettet paa den Maade, at den ønsker at blokke sine Medborgere. Den Mistillid, der er kommen frem, synes jeg ikke, man praktisk kan underbygge paa en saadan Maade, at det er rigtigt at fremsætte den. Det ærede Medlem fra Lolland, som jeg nævnede før (Sonne), mente, at Andelsbevægelsen ikke kunde være noget Bevis for, hvorvidt Selvstyre var heldigt eller ikke; han mente, at Andelsbevægelsen var saaledes indrettet, at der ikke var Rum for nogen Vilkaarlighed. Det tror jeg ikke er Tilfældet. Man er ikke i den Grad bunden, der kan ved Andelsmejerier ske adskilligt, som maa ordnes skønsomt af Bestyrelsen. Om saadant noget som Mælkekørselen og andre Ting, som jeg ikke nærmere skal komme ind paa, kan det være nødvendigt at træffe Bestemmelser, men jeg har aldrig hørt, at det har afstedkommet videre Besvær. Jeg mener, Andelsbevægelsen meget godt kan tages som Bevis for, at den almindelige Befolkning er i Stand til at styre sine egne Sager paa en nogenlunde rimelig Maade, og den samme rimelige Maade tror jeg ogsaa vil blive brugt i Kommunerne, naar dette Lovforslag gaar igennem, og man kommer til at virke under de ny Forhold.

Naar der tales saa meget om, at de, der give meget i Skat, ogsaa skulle have en Forret, kan jeg ikke indrømme Rigtigheden deraf. Naar man skal tale om, hvem der egentlig er Samfundets Bærere og som Følge deraf, hvis der skulde tages Hensyn dertil, skulde de have den største Ret, mener jeg, at det i dette Land ikke kan siges, at det er enkelte store Begavelser, enkelte store Genier, der have opbygget den økonomiske Udvikling. Begavelserne og Genierne uførtalt, tror jeg, at det kan siges, at det i Almindelighed er den jævne hæderlige Slider, som har underbygget vort Land økonomisk. Jeg vil meget advare imod, at man ved Behandlingen af dette Spørgsmaal gaar ud fra, at den, der betaler den store Skat, er den

egentlige Bærer af Samfundet. Nej, Bæreren af Samfundet er den nyttige Samfundsborgere i det hele, baade den, der arbejder med Haanden, og den, der arbejder med Aanden. Lad os holde det fast, ogsaa naar vi tale om Rettighederne. Lad den almindelige Borger mærke, at man skatter den jævne trofaste Slider, der maaske har slidt sig krum, som en Samfundsofbygger, som en Mand, der har en stor og betydningsfuld Plads blandt de mange. Lad os sige til ham: Vi sætte Pris paa dit Arbejde, og vi ville give dig lige Rettigheder med alle andre. Jeg tror, at en saadan Maade at se paa Tingene paa er langt, langt den bedste, ikke at tale om, at det vil være langt den bedste for Forholdet mellem Samfundets forskellige Klasser. Hvis den Mand, der føler med sig selv, at han er et nyttigt Medlem af Samfundet, skulde faa en Følelse af, at man regner ham for en mindre Mand, saa kommer Bitterheden op, saa kommer netop det op, der er til størst Skade for Samfundet og dets Samarbejde i det hele taget. Han forlanger ikke at stilles over andre, men kun at blive stillet ved Siden af dem. Man taler tidt om Samfunds-aand, og dermed menes naturligvis Sans for det almene, det, at man føler sig knyttet til den hele Befolkning og i Pagt med den, at man ikke stiller sig paa den Maade, at man siger: Jeg er mig selv nok, og jeg maa se at vogte mine egne Interesser, saa kan det gaa med de andres, som det bedst kan. Det er et Gode, naar Samfunds-aanden trives og bliver stærk, men jeg er sikker paa, at for at den kan blive det, vil det være af Betydning, om denne Reform kunde komme til at virke og til at staa som et Bevis for, at man regner alle for nyttige Samfundsborgere og for at være lige berettigede.

Der er en enkelt Ting i Forslaget, som jeg kunde have Lyst til at sige en lille Smule om. Det adskiller sig jo i nogen Grad fra de tidligere Forslag, der have foreligget, idet man nemlig har taget Kvindernes Valgret med. Jeg kan ikke sige andet, end at dette har min Sympati. Jeg mener, at man er kommen saa vidt nu om Stunder — som den højtærede Indenrigsminister nævnede —, at der er nogenlunde almindelig Enighed om, at ugift Kvinde, som svarer Skat og har en selvstændig Stilling, ogsaa bør have Indflydelse paa de kommunale Anliggender, men det vilde for mig være i høj Grad løjerligt, om man, naar man er naaet dertil, vilde nægte gift Kvinde samme Ret. Man kunde